

Megjegyzések Héjjas István:

Földünk, az élhető bolygó c. tanulmányához

Barátunk, Héjjas István, bámulatos természettudományos felkészültséggel igyekszik bebizonyítani – immár sokadszor – , hogy a klímaváltozás divatos humbug, és a média és a környezetvédők olyan mértékben befolyásolják és manipulálják a közvéleményt, ami teljességgel kizárja bármilyen tudományos vita lehetőségét. És hogy a klímaváltozás tagadása, vagy hogy annak antropogén okai vannak, már-már a holokausztagadással fölrő büntett a mai világban.

Nem lévén légkörfizikus (sem), érvelésének lényegével nem tudok vitatkozni. Azt sem értem, hogy a környezetvédők hogyan nyerhették meg ezt a csatát a világ legnagyobb hatalmú vállalataival, a kőolajkitermelő és feldolgozó-forgalmazó cégekkel szemben. De környezetgazdászokként teszek néhány ellenvetést:

1. Tegyük fel, hogy a klímaváltozás tudományosan megalapozatlan, vagy hogy ha van is, annak okai nem antropogén eredetűek. Ez esetben arról kell döntenünk, hogy melyik energiaforrást és milyen arányban használjuk fel. Héjjas István szóba hozza a megújuló energiák termelésének korlátait és a rengeteg káros következményét. De a fosszilis energia hordozók kitermelése, feldolgozása és felhasználása során is mérhetetlenül nagy károk keletkeznek a természetes környezetben és az emberi egészségben. Az externális (külső gazdasági) hatások tana (melyek nem jelennek meg az árban) lehetővé teszi ezek számszerűsítését és összehasonlítását. Ezeket elvégezve, valamint a támogatások számtalan formáját visszavonva tisztulna a kép, és számszerűen összehasonlítható lenne, melyik energia hordozó milyen káros hatásokat okoz. Azaz, melyiket milyen arányban célszerű használni. Ezeket a számításokat a fosszilis energiák vonatkozásában a környezetgazdászok már elvégezték, most a klímaskeptikusokon lenne a sor, hogy ugyanezt kimutassák a megújuló energiák vonatkozásában is.

2. Közgazdasági alaptétel, hogy a fajlagosan alacsonyabb energia- és anyagfelhasználással működő gazdaság versenyképesebb. Tehát klímaváltozástól (vagy nem változástól) függetlenül, csupán gazdaságossági szempontból, a minél alacsonyabb anyag- és energiafelhasználásra kell törekedni. (Ha viszont egy ország a többihez képest gazdagabb energiaforrásokban, akkor – a komparatív előnyöknek megfelelően – gazdasága választhatja a magasabb energia-igényességű profilt.)

3. Az alacsonyabb fajlagos anyag- és energiafelhasználással működő gazdaság nem csak versenyképesebb; társadalmi-kulturális szempontból is kívánatosabb. Ugyanis azt „involválja”, hogy a fogyasztás átstrukturálódik a kevésbé anyag- és energiaigényes termékek és szolgáltatások felé. Azaz: nagyobb lesz a szerepe az oktatásnak, a kultúrának, a szórakoztatásnak.

4. Lovelock nézeteinek pontosítása: Lovelock nem tagadja a klímaváltozás tényét. Ő már 30 évvel ezelőtt azt hirdette, hogy a klímaváltozás első és legfontosabb jegye nem a felmelegedés lesz, hanem a rendkívüli időjárási jelenségek gyakoriságának a megnövekedése. És valóban, az atomenergia mellett érvelt, mivel az gyors átállást tesz lehetővé, a megújulóknak fejlesztése pedig nagyon lassú. De a klímaváltozás fő okát ő másban látta: a trópusi esőerdők végzetes pusztításában, mivel azáltal erősen lecsökken a légköri temperáló, az ingadozásokat kiegyenlítő hatásuk.

5. Mindaddig, amíg nincs konszenzus a klímaváltozás és annak okai tekintetében, az óvatosság elvéhez (precautionary principle) kell ragaszkodni. Azaz: úgy kell élnünk, gazdálkodnunk, viselkednünk, mintha lenne, és annak emberi okai lennének. Mert ha mégis van, és mi vagyunk az okai, a következmények szörnyűek lesznek:

*Az első angyal azért trombitála,
és lön kö eső, és tűz vérrel elegy,
és vetteténec az földre,
és az élő fáknac harmad rébe meg ége,
és minden zöldellő fü meg bárada.*

Ianosnak ielenese VIII-IX.

Bp. 2022. nov. 1.

Kiss Károly